

Uitgavenlijst nr. 132
~ juli - augustus - september 2021 ~

Onze driemaandelijkse uitgavenlijst is gratis voor belangstellenden.
Bij deze editie hoort een bijlage in de vorm van een nieuwsbrief.
Oplage: 100 exemplaren.

Stichting Levende Molens - centrum voor molinologie

Ingeschreven in het stichtingenregister van de K.v.K. te Breda onder nummer 41104691

Mahlerlaan 12
4702 KK Roosendaal

ABN-AMRO bank:
IBAN ▶ NL46 ABNA 0100 7092 06 ten name van Stichting Levende Molens
BIC ▶ ABNANL2A

Telefoon: (0165) - 56 49 30 - vanuit het buitenland kies je eerst: (0031)
daarna de overige cijfers, zonder nul.
Website: www.molencentrum.nl E-mail: molencentrum@gmail.com

(*) = voorraad beperkt
(**)= voorraad zeer beperkt, telefonisch reserveren aanbevolen

▸ *Bij de coverfoto:*

Wie herkent de twee standerdmolens op de kaft? De foto links komt uit het archief van de Universiteit van Gent. Het zou gaan om een molen in Leke bij Diksmuide (West-Vlaanderen) die ongetwijfeld tijdens 1914-1918 zal zijn verwoest. De andere molenfoto komt uit de collectie van Ton Meesters. We zijn benieuwd naar de oplossingen.

P R E N T K A A R T E N S E R I E S

(in kleur, tenzij anders vermeld)

Serie Oekraïne

We hebben begrepen dat deze serie nu eindelijk in productie is genomen en we hebben de (fraaie) opnamen ook al kunnen bekijken. Alleen laat de levering van deze prentkaarten nog altijd op zich wachten. Uiteraard houden we je op de hoogte van de verdere ontwikkelingen. We hebben dit helaas niet zelf in de hand. Op dit moment kunnen we niet anders, dan nog een beetje geduld vragen.

Watermolens in de kunst (Art Unlimited)

Al eerder hebben we verschillende van deze series in onze uitgavenlijst voorgesteld, maar hierbij stonden telkens de windmolens centraal. Er is echter ook een beperkt aantal kaarten uitgegeven door Art Unlimited dat aan watermolens is gewijd. De keuze bestaat uit de volgende kunstwerken:

1. William Turner (1775-1851) – Water mill, from The Liber Studiorum (ets). We zien een Engelse watermolen met een draaiend rad en met een molensteen tegen de gevel.
2. Gustave Cournet (1819-1877) – A mill in a rocky landscape. Olieverf op doek. Watermolen in rivierlandschap. Het rad is nog juist te zien onder een donker afdak.
3. Paul Cézanne (1839-1906) - The Oilmill (olieverf?). Een expressionistisch schilderij van een hoeve met rechts de watermolen.
4. Albrecht Dürer (1471-1528) – Draadtrekmolen. Waterverf en gouache op papier. Mooie en gedetailleerde weergave van een dorp aan de rivier. De watermolen is te herkennen aan de molensteen die voor het gebouw in vakwerk is geplaatst. De locatie wordt niet vermeld.
5. Egon Schiele (1890-1918) – The Mill. Deze Oostenrijkse expressionistische kunstschilder is jong gestorven. Hij was een van de vele slachtoffers van de Spaanse griep. De ingekleurde tekening toont een houten watermolen in een krachtige waterstroom. Rechts is het smalle houten onderslagrad te zien.
6. Camille Pissarro (1830-1903) – Wasserij en molen in Osny (1884). Deze plaats ligt niet ver van Parijs. Impressionistisch en kleurrijk schilderij.
7. Camille Corot (1796-1875) – Île de France. Wasvrouw bij de molen. Hoge stenen watermolen met brug. Geen zichtbaar rad.
8. John Constable (1776-1837) – Dedham, sluis en molen. Sfeervolle landschapsopname met water en lucht als centrale elementen. In dit decor ligt een watermolen.

- Bestelnummer: 3839.
  Prijs voor de volledige reeks: € 6,90. Afzonderlijke kaarten kosten € 1,--.

Mapje 'Zaanse Molens rond 1900'

Tien prachtige, open te vouwen kaarten waarop in sepiabruine tinten historische foto's zijn afgedrukt van meestal verdwenen windmolens in de Zaanstreek. Het gaat om vijf verschillende kaarten die elk twee maal in het doosje zitten, met bijpassende enveloppen. Deze kaarten hebben een vierkant formaat (13½x13½ cm) en zijn ideaal als correspondentie- of wenskaart. Afgebeeld zijn: oliemolen De Bonte Hen ca. 1900, meelmolen De Kleine Haan, (echt een plaatje!) verbrand in 1921, oliemolen De Kogmeeuw rond 1905, pelmolen De Grootvorst in 1897 die in 1928 afbrandde en de oliemolens De Wind (verbrand in 1914) en De Os (onttakeld in 1916). Uitgave: Vereniging De Zaansche Molen.

- Bestelnummer: 3840. Prijs: € 9,95.

Zaanstreek (N.H.)
Mapje met 12 kleurenkaarten 'Zaanse molens in de winter' ofwel 'Zaan mills in winter'. Een uitgave van Vereniging De Zaansche Molen. Het zijn stuk voor stuk sfeervolle fotokaarten, die ook als kerst- en nieuwjaarskaart kunnen dienen en die kunnen worden opengevouwen. Bijpassende enveloppen zijn inbegrepen. Formaat: ca. 13x18 cm.

- Bestelnummer: 3841. Prijs: € 9,95. (*)

Losse prentkaarten *(in kleur, tenzij anders vermeld)*

Balegem (O.Vl.) – Mooie nieuwe kaart van de Windekemolen, een standaardmolen opgezeild en in werking kort na de ingrijpende restauratie in 2018. Een uitgave van de Provincie Oost-Vlaanderen. Staande opname. Foto: Johan Bracke.

- Bestelnummer: 3842. Prijs: € 0,80.

Balegem (O.Vl.) – Een close-up van dezelfde korenmolen, opgezeild en in werking. Ook dit is een staande opname van Johan Bracke. Uitgave: Provincie Oost-Vlaanderen.

- Bestelnummer: 3843. Prijs: € 0,80.

Kinderdijk (Z.H.) – Een vrij oude kleurenopname (ca. 1946) van enkele achtkante poldermolens met een passerende kano. Foto: Alphons Hustinx. Uitgave: Art Unlimited. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3844. Prijs: € 1,00.

Overschie (Z.H.) – Achtzijdige stenen karnrosmolen van hoeve 'Bouwlust' te Overschie: in 2012 afgebroken en in 2018-2019 herbouwd met koningsspil en kroonwiel in de tuin van museum Oud-Overschie. Foto en uitgave: Peter van der Drift. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3845. Prijs: € 0,80.

Sint-Laurens (Zeeland) – Romp van de stenen stellingmolen De Hoop, waarvoor nog steeds restauratieplannen bestaan. Deze molen brandde uit in 1943, waarna het restant werd ingericht als maalderij. Uitgave: Peter van der Drift. Foto: Marcel Stroo. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3846. Prijs: € 0,80.

Epse (Gld.) – Stenen onderbouw van de achtkante stellingkorenmolen Dommerholt uit 1838, deels gesloopt na oorlogsschade in 1945 en later als woning ingericht. Foto en uitgave: Peter van der Drift. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3847. Prijs: € 0,80.

Haren (Gron.) – Binnenrosmolen en voormalige karnmolen (interieuropname). Uitgave: Peter van der Drift. Foto: Harmannus Noot. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3848. Prijs: € 0,80.

Best (N.Br.) – Stenen stellingkorenmolen De Volharding. In 1938 werd deze molen onttakeld, nadat eerder al het malen met de wind was beëindigd. In 1991 kreeg de romp weer een stelling, maar pas in 2010 was sprake van een maalvaardige restauratie. De wieken werden verbusseld. Foto: Pieter Zuijkerbuijk. Liggende opname. Eigen uitgave van onze stichting.

- Bestelnummer: 3849. Prijs: € 0,80.

Oeffelt (N.Br.) – Stenen bergkorenmolen De Vooruitgang, opgezeild en in werking. In 1987 werd deze molen weer gecompleteerd, nadat hij in 1953 was onttakeld. Foto: Erwin Esselink. Staande opname. Eigen uitgave van onze stichting.

- Bestelnummer: 3850. Prijs: € 0,80.

Zevenaar (Gld.) – De Buitenmolen. Prachtige opname van deze zeldzame stenen torenmolen uit de zestiende eeuw, opgezeild en in werking onder een spectaculaire wolkenlucht. De molen heeft een houten bovenas en is bij de restauratie van 1969-1970 gereconstrueerd als kettingkruier. Eigen uitgave van onze stichting. Foto: Erwin Esselink. Staande opname.

- Bestelnummer: 3851. Prijs: € 0,80.

Schoorl (N.H.) – Groetermolen. Achtkante grondzeiler/poldermolen, type binnenkruier, opgezeild en in werking na de restauratie van 2019 waarbij het wieksysteem Fauël werd verwijderd. Eigen uitgave van onze stichting. Foto: Michiel Regelink. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3852. Prijs: € 0,80.

Schoorl (N.H.) – Dezelfde molen, maar nu in close-up als staande opname. Fraaie opname van de opgezeilde en werkende molen. Eigen uitgave van onze stichting. Foto: Michiel Regelink.

- Bestelnummer: 3853. Prijs: € 0,80.

Molenroute Zaanstreek

Nu we toch in vakantietijd vertoeven, hebben we een erg praktische full colour fiets- en wandelkaart in de aanbieding waarop alle Zaanse windmolens zijn weergegeven. Er is een 'fietsroute oost' en een 'fietsroute west', allebei met een routebeschrijving en minifoto's van de betreffende molens met een korte beschrijving. Ook de fietsknooppunten, aanwezige horeca, parkeerplaatsen e.d. worden op de kaart aangeduid. De kaart meet 29½x42 cm en in opgevouwen toestand 10½x15 cm. Een uitgave van Marketing Zaanstreek in samenwerking met Vereniging De Zaansche Molen.

- Bestelnummer: 3854. Prijs: € 2,50.

Boeken, brochures en tijdschriften

Tijdschrift Heemkundige Kring van Roosendaal - jaargang 31, nr. 57 (december 2010)
In dit nummer staat een interessant artikel van Ton Meesters: 'De bouw van standerdmolen De Hoop in 1897.' Zoals bekend werd deze molen in dat jaar overgebracht uit Merksem (provincie Antwerpen) en stond hij eerder in de omgeving van Brussel. Het artikel telt 6 pagina's en 4 afbeeldingen. Ook erg lezenswaardig is het artikel van Joss Hopstaken: "Een huijsinge genaemt den Olijmolen". In dit pand aan de Molenstraat 129 was vermoedelijk een olierosmolen gevestigd. Er zijn beschilderde wanden in het huis aangetroffen. Op een daarvan is een rivierlandschap afgebeeld met een molen en koeien. Deze bijdrage omvat 4 pagina's en 5 foto's. Het tijdschrift is professioneel gedrukt op A4 formaat.

- Bestelnummer: 3855. Prijs: € 5,--. (**)

Lentenummer 2021 Vlaamse Molens
Op de kaft is de Lijstermolen te Westouter afgebeeld, een staakmolen die onlangs werd herbouwd. Voorts vind je in dit nummer onder meer de volgende bijdragen: De Bovenmolen en stoomgemaal De Eersteling te Standdaarbuiten, de Aaigemse Waterrat over afzienbare tijd weer maalvaardig, de windmolen op Delfts blauwe tegels en de vele molens van Bokrijk, deel 2. Het nummer is volledig in kleur gedrukt op A4 formaat en telt 24 pagina's met enkele tientallen illustraties.
Je ontvangt bij dit tijdschrift een **gratis** bijlage van 24 p. getiteld *'Naar molens kijken – molenschilderijen van Latemse en Dendermondse kunstenaars'* naar aanleiding van de gelijknamige expositie in Ename (Oudenaarde) die nog tot 26 september gratis kan worden bezocht. Ook deze bijlage is gelardeerd met tientallen prachtige afbeeldingen en een deskundige toelichting.

- Bestelnummer: 3856. Prijs: € 7,--.

Voor een jaarabonnement op Vlaamse molens (4 nummers) betaal je slechts € 25,--.
Dit bedrag geldt ook voor Nederlandse abonnees!

Tijdschrift De Meule – jaargang 28, nr. 109 (eerste kwartaal 2021)
In dit nummer een zeldzame foto op de kaft van een luchtballon tussen stadsschouwburg Concordia en de Vierwindenmolen te Breda rond 1890-'95. Nog zeldzamer is echter een foto op p. 5 waarop een panorama van het stadje Steenbergen te zien is met twee molens: de stenen stellingmolen Het Witte Kruis en de achtkante houten stellingmolen van Kruger. Van deze laatste molen zijn niet eerder afbeeldingen opgedoken. Hoewel de molen slechts klein en vaag te zien is, is dit toch een unieke vondst. Erwin Esselink wijdde er een artikel aan. Verder in dit nummer: nieuwe roeden voor molen De Toekomst in Hoeven, rapportages molenbiotoop (deel 2), een bijzonder molenerf te Halsteren (dat onlangs door moedwil grotendeels verloren is gegaan) en een bezoek aan d'Orangemolen in Willemstad in 1947. De Meule is een uitgave van Vereniging De Westbrabantse Molens, thans op A4 formaat en geheel in kleurendruk. Het nummer telt 40 pagina's en is royaal geïllustreerd.

- Bestelnummer: 3857. Prijs: € 7,--.

Het watermolencomplex op de Dijle te Mechelen (1360-1907) door Frans Ringoot
De auteur is oud-molenaar en al 40 jaar actief in verenigingen die zich bezighouden met de werking, de geschiedenis en het behoud van wind- en watermolens in Vlaanderen. Het boek handelt over het enorme watermolencomplex dat van 1360 tot in het begin van de twintigste eeuw te Mechelen terug te vinden was op de Dijle, net achter de basiliek van Onze-Lieve-Vrouw-van Hanswijk. De watermolens die hier deel van uitmaakten, werden in de loop van hun bestaan gebruikt voor verschillende doeleinden: pompmolen voor het oppompen van Dijlewater naar de stadvesten, graanmolen, oliemolen, pelmolen, boormolen voor het uitboren van de lopen van bronzen kanonnen, moutmolen, breekmolen, lompenmolen, papierfabriek, volmolen, schorsmolen en zaagmolen. In dit boek, verlucht met 88 afbeeldingen waarvan de meeste in kleur, beschrijft Ringoot op basis van gegevens, plannen en afbeeldingen die hij terugvond in o.a. het Stadsarchief van Mechelen, de geschiedenis en de praktische werking van de verschillende watermolens die eertijds deel uitmaakten van dit complex vanaf hun oprichting tot aan hun verdwijnen in 1907. Slechts een sluisgebouwtje en het restant van de vroegere volmolen hebben de tand des tijds overleefd. Hoe zagen de watermolens er uit en hoe ging het er praktisch aan toe, gezien de verscheidenheid aan bedrijven die erin werden uitgeoefend? Al deze zaken komen in dit boek uitgebreid aan bod, gestaafd met unieke afbeeldingen.

- Bestelnummer: 3858. Prijs: € 22,50. (*)

Véjo malūnai (Vilnius, 2018)
Een zeldzaam en prachtig molenboek over de windmolens en helaas vooral ook molenrestanten in Litouwen. Zeldzaam omdat het slechts in een kleine oplage werd gedrukt. Prachtig vanwege de vele indrukwekkende kleurenfoto's die vaak vanaf een zekere hoogte met behulp van een drone werden genomen. Ondanks de vaak vervallen toestand van deze molens krijgen we een goed beeld van hun constructie, hun landschappelijke betekenis en specifieke eigenschappen. Bij de actuele foto's zijn vaak kleinere, historische afbeeldingen te zien van dezelfde molen vijftig jaar of langer geleden. De summiere tekst is natuurlijk onleesbaar, tenzij je het Litouws machtig bent. Gelukkig voor ons is het echter voornamelijk een kijkboek. Daarbij kom je de meest uiteenlopende molentypen tegen: houten staakmolens en bovenkruiers naast stenen grondzeilers, bergmolens en stellingmolens die vaak opvallend conisch zijn gebouwd. Windrozen, zelfzwichting, links- en rechtsdraaiende gevluchten, je komt ze allemaal tegen in dit boek van 130 pagina's op het formaat 23½x29½ cm met harde kaft.

- Bestelnummer: 3859. Prijs: € 27,50. (*)

Schöpfmühlen zur Entwasserung der Wilstermarsch (Koblenz, 2018) door Prof. Dr. Ing. Klaus Timm. Wilstermarsch is het laagst gelegen gebied van Duitsland, te vinden in de noordelijke deelstraat Schleswig-Holstein. Het ligt ruim 3,5 meter onder zeeniveau en bijgevolg doet het landschap in veel opzichten denken aan Nederland. Het zal niemand verbazen dat hier de poldermolens van diverse pluimage een hoofdrol hebben gespeeld. In dit boek wordt deze boeiende geschiedenis uit de doeken gedaan. Het telt 84 pagina's op A4 (hardcover) en is ruim geïllustreerd.

- Bestelnummer: 3860. Prijs: € 24,95. (*)

Alte Mühlen in Bayern (München, 2020)
In de aanloop naar dit boek spoorde prof. Gerhard Trumler, een bekroonde Oostenrijkse fotograaf van wereldklasse, honderden watermolens in Beieren op die soms nog in bedrijf waren, soms tot stilstand waren gekomen of in verval geraakt. In samenwerking met Andreas Ehrhardt, meester-molenaar en molentechnicus, stelde hij dit prachtige boek samen. Het voornaamste kenmerk van een traditionele watermolen is uiteraard de aanwezigheid van een waterrad. Objecten in ruïneuze staat, maar ook 'moderne' molens met een turbine of elektrische aandrijving zijn door de auteurs bewust uit het boek geweerd. Wel noemen ze een selectie van dergelijke objecten in een bijlage. In die bijlage worden niet minder dan 500 molenlocaties in Beieren vermeld waar het karakteristieke rad nog te zien is. Het is te hopen dat meer oude molens in de toekomst de welverdiende waardering zullen krijgen door een vakkundige restauratie. Dit boek wil hieraan een bescheiden bijdrage leveren. De toekomst van veel molens is echter onzeker, als ze eenmaal tot stilstand zijn gekomen. Om deze laatste hedendaagse getuigen te redden, vragen heel wat actiepunten om aandacht, zoals deskundige juridische bijstand in het geval van waterrechtproblemen, het aanboren van subsidiepotjes en het sensibiliseren van de bevolking. Het boek telt 224 pagina's op het formaat 25x32½ cm en is ingebonden in een harde kaft. Onnodig te vertellen dat het in fotografisch opzicht van een uitzonderlijk niveau is.

- Bestelnummer: 3861. Prijs: € 48,00 (*)

Alte Mühlen Sudtirol und Trentino (Weitra - 2020)
De auteur, Gerhard Trumler, is een kranige tachtiger (°1937) die beschouwd mag worden als een onvermoeibare kroniekschrijver van alles wat verloren dreigt te gaan of vergeten dreigt te worden. Hij is de pleitbezorger van wat onopvallend is en ten onrechte genegeerd wordt, in het bijzonder op molengebied. Decennialang heeft hij, gefascineerd door de onvermoeibare raderen, nog bestaande watermolens vastgelegd met zijn camera. Sommige daarvan zijn nog in bedrijf, maar vooral in onbruik geraakte molens en zelfs ruïnes trokken zijn aandacht. De foto's in dit boek zijn in feite sociaal relevante en geëngageerde beelden, wars van het pittoreske of van bedrieglijke idylles. Juist daarom zijn deze beelden zo krachtig en aansprekend. Dit is het verhaal van de strijd om te overleven, de strijd met en voor het leven zelf. De humanist Trumler herinnert ons daar aan. In werkelijkheid zijn molens vandaag de dag – of het nu in Oostenrijk, Beieren of Zuid-Tirol is – gemuteerd tot een symbool van vergeten erfgoed, een synoniem voor vergankelijkheid. Dit boek is een compendium waarin alle bekende watermolens van Zuid-Tirol en Trentino zijn gedocumenteerd, die Gerhard Trumler opspoorde en fotografeerde. Het mag gezien worden als een intensieve dialoog tussen technologie, architectuur en natuur, verbeeld door de vele prachtige foto's. Het boek telt 240 pagina's op het formaat 25x32½ cm en is ingebonden in een harde kaft.

- Bestelnummer: 3862. Prijs: € 48,00 (**)

Ons antiquariaat

Niet alle tijden zijn eender – Kroniek van de Hargmolen in Kethel en Spaland (Rotterdam, 2000) door W.A. Korpershoek. Een fraai uitgegeven boekje (ca. 20x20 cm) over de verdwenen achtkante poldermolen en zijn voorgangers, waarvan de geschiedenis teruggaat tot het jaar 1479. In 1925 werd de laatste Hargmolen uit 1877 gesloopt. De resterende stomp werd een motorgemaal en later een woning. De uitgave telt 120 pagina's en veel zwart-wit illustraties, waaronder enkele zeer oude foto's.

- Bestelnummer: 3863. Prijs: € 12,50 (**)

Stenen poldermolens in Rijnland – bijdrage tot de kennis van de windwatermolens in het hoogheemraadschap van Rijnland (Zaltbommel, 1981) door A. Bicker Caarten. Een fraai uitgegeven boekje in uitstekende staat, met voorin nog het ex libris van de vorige eigenaar. Een groot deel van deze studie is gewijd aan de beschrijving van 32 stenen poldermolens in Rijnland. Het boek meet 15x21 cm (hardcover met stofwikkel) en telt 112 pagina's met talrijke zwart-wit foto's.

- Bestelnummer: 3864. Prijs: € 12,50 (**)